

REFERAT

Fra:	Lise Spikkeland	Dato:	15.09.2025
Til:	Kommunesektorens etikkutvalg	Dokument nr.:	24/03717-7
Kopi til:			

Referat møte Kommunesektorens etikkutvalg 4. september 2025

Oslo, Kommunens Hus, fra kl 11 - 15

Tilstede:

Dagfinn Høybråten
Elin Floberghagen
Elisabeth Paulsen
Aksel Hagen
Linda M. Robøle
Rune Tøkle (fram til 13:30)
Rune Haugsdal (fra kl 12)

Fra administrasjonen

Frode Lindtvedt
Lasse Jalling
Lise Spikkeland (ref.)

15/25 Godkjenning innkalling, dagsorden og referat

Godkjent

16/25 Bruk og oppfølging av KS-FoU om etikk, korrupsjon og velferdskriminalitet?

Utvalget diskuterte hvordan etikkutvalget kan følge opp FOU-prosjektet; hva viser undersøkelsen, og hvordan kan utvalget følge det opp?

Stikkord fra diskusjonen

Hovedbilde ikke så annerledes enn tidligere, men ikke så mange som har hørt om velferdskriminalitet. Må være forberedt på at det kan bli et større problem framover. Vi bør få fram eksempler på hva det er, for å få flere til å reflektere over dette som et risikoområde. Hvorfor er det flere på kommunalsjefnivå som kjenner til korrupsjon/uetisk atferd, enn kommunedirektører? Hvordan agerer vi ift politisk nivå – involverer vi nok? Viktig med kultur for åpenhet om press og hendelser. Overraskende: om press internt i kommunen – fra politikere til administrasjon. Budskap til kommunene at de bør inkludere folkevalgte, for eksempel melde mer tilbake om internkontrollen. Minne om «kommunelovens krav til rapportering i årsberetningen - om tiltak som er iverksatt for å sikre høy etisk standard». Behov for mer risiko- og vesentlighetsvurderinger, kan gjøres løpende, ikke bare når kommunestyret skal vedta plan for forvaltningsrevisjon tidlig i fireårsperioden. Interkommunale samarbeid er nyttig for å bli kjent med og trekke veksler på andre kommuners erfaringer innafor et saksfelt. FoU-undersøkelsen er i seg selv en anledning til å løfte tematikken i kommunene.

Innspill *Råd for etikkarbeid*: mangler noe om åpenhet! Ikke nok å presentere at vi har råd – det må tas aktivt i bruk. Lite om hvordan henvende seg til folkevalgte - mangler om politikken og folkevalgtes rolle. Åpenhets/lobbyregister bør også inngå. Burde det inngå mer oppmerksomhet på etikken i samspillet med innbyggerne?

Oppsummert:

- KS sine verktøy og veiledninger på etikkområdet kan gjøres bedre kjent, kan for eksempel synliggjøres i på de mange eksisterende møteplasser
- Tematikken bør i større grad inngå i samspillet politikk og administrasjon; om åpenhetskultur, og om at administrasjonen opplever at forventninger om uetisk atferd også kommer fra politikere
- Særlig gå videre med tema velferdskriminalitet – en mulighet for å være i forkant
- Prioritere arbeidet med risikovurderinger.
- Utvalgets innspill til *Råd for etikkarbeid* bør tas med videre. Etikikutvalget kobles på hvis større endringer.
- FoU-rapporten er et viktig referansepunkt for videre møter i etikikutvalget

Lenker til rapport og lansering webinar: [Uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet](#)

17/25 Velferdskriminalitet – erfaringer og arbeidet framover

Med utgangspunkt i utsendt notat og funn FoU-rapporten, ref sak 16/25, diskuterte utvalget aspekter ved organisert velferdskriminalitet og hvordan etikikutvalget kan arbeide videre med dette.

Stikkord fra diskusjonen

Det mest interessante er «det systematiske» rundt velferdskriminalitet. Verdt å nevne at det er forskjeller mellom Norge og Sverige som kan ha betydning for at situasjonen er ulik; bl.a. kommunestørrelse, omfang privat innslag/privatisering, grad av utenforskap. Tross forskjeller er noe likt - «tillit» er grunnmuren. Viktig å få forståelse og eksempler på hva velferdskriminalitet er og betyr. Grunn til å tro at kriminelle nettverk vil kunne bruke både samme metode her. Vi trenger mer kunnskap om metode for å forebygge/ avdekke. Mye penger i norsk offentlig sektor gjør det attraktivt. En utfordring med kapasitet til å kontrollere, for eksempel ved anbud på kommunale/offentlige tjenester. Annet perspektiv er ansattes arbeidshverdag – og grensen mellom kontroll og tillit

Oppsummert:

- Invitere innledere til utvalget? fra NAV (undersøkelsen viser at den sektoren er særlig berørt), fra eksperter i politiet, fra SKR – svenske KS
- Viktig arbeid som gjøres i KS med å oversette de svenske rådene, og etikikutvalget vil gjerne ta del.
- Sjekkliste for bruk i kommunene bør gjøres mest mulig konkret og praktisk å ta i bruk
- Kommunene må gjøre egne risikoanalyser, gjerne inspirert av Sverige
- Innspill til KS: velferdskriminalitet som tema på Etikkonferanse 2026
- Etikikutvalget holder dette feltet høyt opp på dagsorden; tydeliggjøre bedre hva det er og at det er et veldig aktuelt tema i risiko og sårbarhetsanalyse
- Aktuelt for videre diskusjon kan være spørsmål satt opp i det utsendte notatet:
 - *Tillit versus kontroll*: mange mener at økt kontroll er en forutsetning for å avdekke kriminalitet. Samtidig ønsker vi å beholde et tillitsbasert system. Hvordan finner man den riktige balansen?
 - *Yrkesrollen*: kontrollsystemer og «vaktbikkjefunksjoner» kommer for mange yrkesgrupper i konflikt med den grunnleggende forståelsen av egen rolle. Man jobber ikke i NAV, PBL eller sykehjem for å utøve kontroll, men for å yte tjenester. Hvilken type kontroll er det rimelig å forvente at arbeidstakere skal utføre i sin yrkesrolle?
 - *Trusler og vold mot førstelinjen*: hvordan sikrer kommuner og fylkeskommuner som arbeidsgivere sikkerheten og arbeidsmiljøet for egne ansatte når organisert kriminalitet i utøver både direkte og indirekte trusler og utilbørlig påvirkning?
 - *Økt bevissthet versus mistenkeliggjøring*: hvordan skape økt bevissthet rundt både risiko for, og faktisk eksistens av organisert kriminalitet uten at dette blir mistenkeliggjøring av grupper (etniske, religiøse, sosioøkonomiske etc.)?

Lenke til artikkel i bladet NKRF: [Välfärdsbrottslighet – ett hot mot samhällskontraktet – Vad kan Norge lära av Sverige?](#)

18/25 Kunstig intelligens og etikken (ca 13 – 13:45)

Jens Petter Berget, KS innledet om KS arbeid med kunstig intelligens i kommunene, herunder en [KS handlingsplan 2025 med tiltakspunkter](#) og KS høringsinnspill til [Regjeringens lov om KI](#) (bakgrunn EUs forordning AI Act). I tillegg diskuterte utvalget et forslag til KS-FOU om en kartlegging rundt KI og etikk.

Stikkord fra innledning

Mange kommuner har egne etiske retningslinjer, men mange sliter likevel i praksis. KS mener at det kan gjøres mer nasjonalt, en mulighet er å se hen til veileder fra Regjeringen [KI assistenter i arbeidslivet](#). Ønske om å lansere signaturprosjekter – å få en oversikt over det som fungerer godt i kommunesektoren. Inngang: KI skal støtte, ikke erstatte menneskelig skjønn. Mye er mulig teknisk men ønsket ansatte som hadde disse oppgavene å miste dem?

Stikkord fra diskusjon

Kommunene har et bredt samfunnsoppdrag, må utvises forsiktighet med å kopiere en generell arbeidslivsstandard på kommunene. Om arbeidslivsveileder – naturlig å vurdere, kanskje ikke så relevant. Viktig for kommunene alt som kan komme av FoU rapporter og tydelige høringssvar. KI er omfattende og langt over en vanlig kommunes kompetansenivå – og en rivende utvikling gjør det vanskelig å lage etiske retningslinjer. Kommunene kan selv klargjøre for sine ansatte hva KI kan, og ikke kan brukes til i. Refleksjon om innbyggerne og tillit – hva er verst sett fra innbyggernes side – om hhv et menneske gjør feil, eller at KI gjør feil? Hva med det politiske når kommunen tar mer og mer over kommunens dialog med innbyggere, ref chatbot 24/7.

Oppsummert:

- Frist høring KI-lov 30/9. Etikkutvalget gjøres kjent med KS uttalelse, men kobles ikke mer inn på dette nå. Spørsmålet er hva disse innspillene betyr for etikkutvalgets arbeid
- Etikkutvalgets neste møte: vurdere relevans/bruk av nasjonale veiledere, så som *KI assistenter i arbeidslivet*. Viktig med guidelines å manøvrere etter når noe er nytt og i rask utvikling
- Forslaget til KS-FoU om «KI og etikk» støttes og tas videre i KS administrasjonen. Prosjektet kan også få fram noe om hvilke verdier kommunens virksomhet er bygget på, og hvordan det også kan innvirke på (etisk) bruk av KI
- Etikkutvalget kan løfte noen flagg, viktig nå at KS sammenfatter rådene som er hentet fra SKR

Jens Petters Berget sin presentasjon sendes utvalget.

19/25 Etikkutvalgets medlemmer utfordrer

Elin Floberghagen innledet om aktuelle etiske utfordringer og problemstillinger sett fra medienes ståsted - som utvalget kan jobbe videre med.

Stikkord fra innledningen

Viktig med åpenhet hele veien – ovenfor mediene og lokalsamfunnet. En rapport om åpenhet i forvaltningen har kartlagt utfordring og muligheter gir nyttige tips. Fra medieståsted ønske om god dialog i sakene. Det er mulig med bakgrunns samtaler. Behov for trygt ytringsklima – bør oppfordre til større ytringsrom – det vil berike det offentlige ordsifte. Hvilke signaler sender kommunene til sine ansatte om dette? Vanskeligere nå enn før å få tak i folk.

Stikkord fra diskusjonen

Betydningen av felles virkelighetsforståelse kommune, media innbyggere. Dilemma: å bryte taushetsplikt vs å bryte offentleglova. Hva med redaktørstyrte media oppimot folks behov for dialog – når kommentarfelt stenges ned. Viktigste råd? Åpenhet!

Elins presentasjon sendes utvalget.

20/25 Oppfølging tidligere møter – herunder risiko- og vesentlighetsvurderinger

Med utgangspunkt i tidligere diskusjoner, og utsendte notatet **om risiko- og vesentlighetsvurderinger** drøftet utvalget mulige anbefalinger og videre oppfølging.

Stikkord fra diskusjon

Revisors arbeid med forvaltningsrevisjon tar utgangspunkt i hvordan kommunen selv har rigget sitt etikkarbeid. Her er det ofte mangler når det gjelder «risiko for misligheter og korrupsjon». Spørsmålet er hvordan revisor kan sjekke ut om det er manglende internkontroll for risiko for korrupsjon? «Det er helt naturlig at vi løpende vurderer egne forhold om nabo kommuner har dumpa borti noe». Kommunene trenger tips om røde flagg – hva skal vi se etter når vi risikovurderer for misligheter? Eksempler på hvordan gjøre det er gull. KI kan hjelpe oss med å finne fram!

Oppsummert

- Notatet publiseres som et dokument fra etikkutvalget med noen oppdateringer, så som:
 - o Ad pkt 3 risikovurderinger bør gjøres løpende, ikke bare tidlig i perioden slik loven krever.
 - o Ad pkt 5 – Lenke opp viktigste, og oppdaterte råd og dokumenter som kommunene kan bruke
- NKRF Forvaltningsrevisjonsregisteret: Rune tar ansvar for å samle eksempler på revisjon på «riskio misligheter mm.» som utgangspunkt for råd/punktliste som etikkutvalget kan ta fram; hva har skjedd og hvordan var det mulig

21/25 Framtidige møter - sted og tema

Neste møte blir i Bodø 13/11-25 – fra kl. 11 – 15, på Scandic Bodø. I utgangspunktet reise til og fra samme dag, men mulighet for overnatting dersom det ikke er mulig. Lise jobber videre med arrangementet.

Møteplan 2026, foreslått nedenstående datoer. Lise sender ut i epost slik at alle får meldt tilbake.

- Tirsdag 10/2-26
- Tirsdag 14/4-26
- Tirsdag 8/9-26 (ev i tilknytning til etikkonferanse)
- Tirsdag 1/11-26

22/25 Eventuelt

Neste møte blir i Bodø 13/11-25

Møtet ble avsluttet ca 14:55